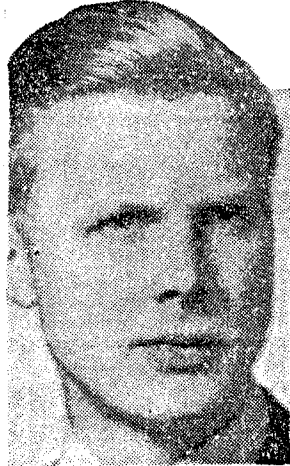

Dagbladet 24/2-61.

Franskmenn og briter drøftet å kjøpe Narvik-malmen

Professor Magne Skodvin.

Tyskerne redde for å miste flåten under aksjonen mot Norge i 1940

MAGNE SKODVIN OM UTVIKLINGEN
FRAM TIL 9. APRIL

Fra vårt Trøndelagskontor

TRONDHEIM i dag

På det Kongelige Norske Videnskabs Selskabs høytidsmøte i Trondheim i går kveld, talte professor dr. Magne Skodvin om utviklingen fram til 9. april sett med en historikers øyne. Professor Skodvin pekte blant annet på at i tida før krigsutbruddet drøftet den fransk-britiske stab muligheten av å kjøpe opp den norsk-svenske malmen. Da krigen brøt ut, ble kravene sterkere. Churchill var fremste talsmann for aksjon. De allierte hadde to planer. En landgangsplan som var aktuell i februar 1940, men som ble droppet da Finland kapitulerte, og så mineutlegging.

De fransk-britiske planer i mars-april var hastverksplaner. Franskmennene ønsket en avlastningsfront i nord. Mineutleggingen 8. april var ikke et militært, men et politisk trekk. Man ventet en så kraftig reaksjon fra tysk side at Norge måtte velge side, og at valget ville bli lett. Aksjonen hadde vært unødvendig. Samtidig var nemlig den tyske flåte på vei nordover. Også i Tyskland var det delte meninger. Mange anså planen for risikabel, man kunne miste hele den tyske Hochsee-flotte — på hjemveien. Den tyske sendemann Breuer i Oslo var inne på en farlig politikk i de første okkupasjonsmånedene. Han kjente det norske demokratiet, og gikk inn for en mildere kurs. Han hadde tidligere gitt uttrykk for at tyskerne ikke burde tvile på den norske nøytraliteten, men heller styrke den.

Mens de allierte vaklet mellom prinsipper og bremsefaktorer, kom den totalitære stats plutselige overfall. Fra en stat hvor kriger var surrogat for politikk. Derfor har det ingen hensikt å spørre om når den tyske plan gikk over til et overfall. Her var det ikke noe

skille mellom politikk og militæraksjon. Når Hitler bad om planen, var det et ønske.

For tyskerne var særlig landgangen i Narvik en risikabel historie. De gikk ut fra at forsvaret var betydelig sterkere enn det var. De drog dit likevel. Storadmiral Raeder visste at hele den tyske flåte var i fare og ga uttrykk for det. Aksjonen ble likevel gjennomført. Selv om hele det norske forsvaret hadde vært mobilisert, regnet tyskerne med at det ville oppstå en treghet i første fase av krigen. En halv time var nok for dem til å nå sitt mål.

Utenriksminister Koht stod i en vanskelig situasjon. I disse dagene mottok man de allierte noter med sterke krav. Ansvarsforholdet mellom forsvars- og utenriksminister var heller ikke helt klarlagt. Og man skal huske at det tyske overfallet ikke bare kom uventet på Norge, men også på de allierte stormaktene med deres sterkt utbygde etterretningsvesen. Halvannet år seinere opplevde USA et tilsvarende strategisk overfall i Pearl Harbour. Der skulle også en mann ha skylden. Det ble president Roosevelt som fikk den.